

Prejeti se sprejemajo in velja
ristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu
(administracija) in ekspedicijska ura
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna
št. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

L' école sera chrétienne, ou ne sera pas.

Po napovedbi, da dosedaj navadnih duhovnih vaj velikonočnih ne bode več, rekli so v neki srednji šoli boje učenci: „exercitia postala so torej exitia!“ Kdo se ne spominja pri teh besedah, da „ex ore infantium“ še sedaj prihaja resnica? Liberalizem hitro hitro podira kakor v slutnji, da ima le malo časa še. Utinam! Najprej je popuščati jel vsakdanjo šolsko mašo, potem očitne prošnje obhoda ali procesije, nato deloma veronauk in molitev v šoli, dalje petkratno spoved, in poslednjič duhovne vaje. Razun nedelj in zapovedanih praznikov se ne sme vprihodnje kakemu cerkvenemu opraviilu ali kateri službi božji darovati nobena šolska ura. Prejenjati ima po tem takem tudi mlademu srcu tolikanj prijetna slovesnost dijaškega zavetnika sv. Alojzija in ž njo navadno sklenjena svečanost prvega sv. obhajila.

V šolo in le v šolo naj hodi mladina, kajti po mnénji sedanjih liberalnih likarjev je šola edino potrebna in edino zveličanska. V tej se, pravijo, preobkladajo in prehudo mučijo učenci vedno še s krščanskim naukom, kateri naj se, ako ne kar odpravi, vsaj zelo skrči; naukov pa, v katerih imajo celo pridni in dobri šolarji največ slabih redov, nečednih spričeval, ne ljubih ponavljanj, zgubljenih let, o! teh pa ne vidijo in olajšati ne marajo. — Nobenega jutra v šolskem letu ne dajo mladini, da bi se o njem poživila in pokrepčala pod milim nebom, in tirati jo hočejo še bolj zgodaj po letu v šolo po krajih, po katerih snežniki krog in krog celo o kresu kažejo, kolika vlada vročina in

kolika potreba je, bolj rano pričenjati šolski poduk! Nekteri pravijo, da se to ima pričeti ne zaradi vročine polétne, temuč zaradi šolske maše, da se popusti popolnoma med tednom tudi v poletnem tečaju.

Preveč je omenjenim liberalnim likarjem verskega nauka in duhovnih vaj; tega pa ne vidijo, da človek, ako se zamori za pobožno mravnost — zamori se tudi za pravo vednost in vzvišano umetnost. Čim bolj se popuščajo cerkveni verski pomočki, tim bolj rastejo v mladih ljudeh huda nagnjenja in nevarne strasti. in po preobilnem šolskem sedenju in natezovanju poprijema se mladine neka splošnja jektika. — Kar je pobožni pariški nadškof in kardinal Guibert slovesno spregovoril o ljudovladni francoski, velja tudi po vsej pravici o šoli naši: „La republique sera chrétienne, ou ne sera pas!“ Sicer utegnejo celó naučna šolska „exercitia“ postati krščanski mladini nekakošna telesna in duševna „exitia!“

Posmehovali so se liberalni nadškofa pariškega besedam, ktere je spregovoril bil o posvečevanju začasne kapelice na Mont-Martre, dokler po obljubi Francija v spravo sozida ondi cerkev Srcu Jezusovemu, ter jih je ponovil v pastirskem listu priporočevaje očitne molitve z ozirom na volitve v državno zbornico, češ, da kardinal Guibert hoče republiko ali ljudovlado po milosti božji. Katoliški kristijan pa se tem besedam ne posmehuje, kajti vsaka vlada je po milosti božji, vsled besedi apostelnovih: „Vsak človek bodi viši oblasti podložen; ni namreč oblasti od drugod, kakor od Boga; ktere pa so, so od Boga po-

stavljene. Kteri se tedaj oblasti ustavlja, se božji volji ustavlja. Kteri se pa ustavljajo, nakopavajo sami sebi pogubljenje.“ (Rim. 13, 1..)

Noben človek ne zapoveduje in ne vlada nad drugimi ljudmi vsled lastne, prirojene pravice. Bog sam je vsej oblasti vir. Pravica ukazovati in dolžnost poslušati izhajata iz drugih vstanov, ne iz večine glasov, piše kardinal Guibert v smislu 60. stavka v silabu, kateri zanikuje rek: Veljava le poštejava ali ni nič drugega nego števila. — Da postava dobi veljavo, treba jej je božjega posvečenja ali sankcije od zgoraj, kajti vsaka oblast je od Boga; oblika njena vladarska — ta pa je dela ali vira človeškega. Torej se strinja katoliška cerkev z vsakoršnim vladarstvom ali s katero koli vstavo, in v tem smislu se prav govori tudi o republiki ali ljudovladni po milosti božji.

Tako se posmehujejo liberalni likarji tudi omenjenemu reku o šoli krščanski, toda brez vzroka; vsaj je nauk, ki ga je razodel nam božji učenik in ga razlaguje njegova sveta cerkev, edino povréslo (religio), ktero vse posvetne vede in človeške nauke lepo veže v krasno Bogu prijetno, nam pa za čas in večnost koristno snopovje. Dokler človek vé in véruje, da je stvarjen ne le za ta, ampak tudi za uni svet; vé in véruje, da mu je v dosego tega namena treba delovati, in da namena tega ne more doseči brez cerkve Kristusove, v kateri so nam obilno na ponudbo v to potrebni pomočki. — Ako se tej predobri materi — cerkvi katoliški — odteguje šolska deca, kolika krivica! In čim bolj se odtrguje krščanstvu, tim bolj se pogrezuje v poganstvo.

Zadnji dnevi v Ogleju.

(Izviran roman iz petega stoletja.)

Spisal Alojzij Lukovič.

(Dalje.)

Dojdetá do visocega poslopja, toda brez kakega vnanjega kinča. Križ na slemenu kaže, da je kristijanska hiša.

„Marij, čuješ li glas od tam?“ prása Menapij. „Kako prijetno nam bje na ušesa! Vidiš, tu je stanovanje Bogu zaročenih devic, njih petje se čuje iz svetišča. Skupaj stanujejo, skupaj živé, a tudi skupaj Večnega hvalijo. Kako se časi spreminjajo! Glej, tu so častili še do leta 389 naši pradedje boginjo Isis, boginjo meseca na nebu. A tačas se je razglasil sosebo vsled želje tadanjega papeža in po prizadevanji milanskega škofa Ambroža oster ukaz cesarja Teodozija, naj se poderó vsi kipi poganskih bogov, tempeljni naj se posujejo, ali pa v drug namen porabijo. Deloma le se je izvršil ta ukaz, popolnoma se ni mogel spolniti. Prosti narod se ne dá naglo odvrniti od svojih šeg, in če tudi zmoto

spozna, navad svojih se še vedno drži. Vkljub povelju so morali ostati pri nas še poganski tempeljni; država je morala molcé pripustiti še nadaljno častenje bogov, sosebo oziroma poganskih barbarov, ki hodijo k nam v somenj. A tačas so razdžali Isin tempelj, in to sedaj nekoliko prenarejeno poslopje imajo kristijanske device v lasti. Kjer so se prej vršili poganski obredi, opravlja se sedaj služba božja edino prave vere. Pobožne so te device. A sosebo slovi zaradi izvanredne pobožnosti in plemenitega srca devica Kolomba. Dejo, da je naša rojakinja.“

Zadovoljna z delom in obnašanjem Oglejčanov se vrnetá Menapij in Marij domov.

IX.

Mesec junij se bliža h koncu. O sovražniku ni ne duha ne sluha. Ali ubežniki iz bližnjih krajev pripovedujejo, kakošna velika sila Hunov razsaja po Noriškem in po karnskih krajinah, kako požigajo in morijo po julijskih planinah. Ne umaknejo se še od tam, podobni so gosencam in kobilicam, ki ne popuste kraja, kjer se usedejo, dokler zelenjave

do čistega ne oberó. Uboga dežela, kamor stopi azijski Hiongnu! Tam trava več ne raste. — Oglejska okolica je mrtva, kajti vse prebivalstvo, kakor tudi iz sosednjih dežel, je bežalo za varno oglejsko zidovje. Vsled tega je množica tam ogromna, nima prostora za prenočišče, kar po cestah in mestnih mostovžih prenočuje. Zato pa je okolica popolnoma zanemarjena, nihče ne obdeluje zemlje, kajti se bo li kmet zato trudil, da njegov trud služi v krmo hunskim konjem? Oglejske poletne palače so prazne, plemenitaš iz mesta si ne upa na deželo vživat hladni zrak. Kdo ve? Danes bi se vesel podal spat, jutri bi ne bilo mogoče vstati. Raji ostane v soparnem mestu.

Da, vroč dan je bil. Vsled velike vročine je dremalo čez dan celo mesto. Tiho je bilo po ulicah kot v najtihejši nočni uri. Bogataš se je vrgel dremaje na mehke hladilne stole, tam gleda in zre, ničesa ne mislé; revež v svoji kočji počiva na trdih tleh, toda ta trdno spi, telo je trudno večnega dela. Nastopil je večer, hladen vetrič pihlja od severa čez planjavo. Bogatin se vzdigne, stegne roki, zeva ter misli in duhta, kaj bo delal, s čem se bo

Kakor ste nekdanje dve ženski prišli k Salomonu kralju in se prepirali pred njim za še živo dete, češ: „Moj sin živi, in tvoj sin je mrtev;“ „Ne, ampak tvoj sin je mrtev, moj pa živi“ — tako, prav tako prepirate se nekaj let že cerkev in država za šolo ali šolsko dečo, češ, moja je, ne pa tvoja. (Vid. Alb. Stolz Kal. 1873.) — Prvotno pravico do šole ima cerkev, drugotno ima država (Gl. Dr. A. Stöckl Paedagogik str. 97. 104). Cerkev je šoli mati in ostane mati, če tudi hčerka postane razuzdana! Cerkev katoliške šole ne pusti in je pustiti ne more, če jo tudi popuščajo celó duhovni predstojniki katoliški. Kakor nekdanje pred Salomonom prava mati, kliče še sedaj cerkev katoliška: „Nikar otroka ne sekajte, nikar ne delite (modus vivendi), nikar ga ne umorite;“ in naj se reče in počne kar koli, miru ne bode, dokler Salomon živega otroka — šolske dece — ne izroči spet pravi materi. „Komur cerkev ni mati, njemu Bog ne bo oče.“ (Sv. Ciprijan.)

Istinič.

Kako Nemci Slované zatirajo.

„Slovan“ v Pragi piše:

„Slovanskemu jeziku se od Nemcev ni dobrega nadejati“ — tako dé stari pregovor ruski. Hrvatje pa rekajo: „Bolje turško neprijateljstvo, nego nemška ljubezen“. Poljaci imajo prislov: „Miru ni z Nemci, kakor volku ne z ovci“ in Čeh dobro ve, da „Nemec mu je le tedaj prijazen, kadar se na ledu greje gadja golazen“. Staro sovraštvo Nemcev proti Slovanom se je razvnelo te dni zopet v polni svoji moči na Pruskem. Ta država deluje sicer že davno na to, da potlači nenemške državljane v obče in poljske narodnosti posebej, ali zdaj je učinila v tem obziru zopet nov korak, ki ga cislajtanski nemčurji na vsa usta hvalisajo.

Da je Prusija trdno sklenila ponemčiti pred vsem in vzlasti veliko vojvodstvo poznansko upotrebljevajoč za to vsa sredstva, še celo duševni umor narodov, o tem ni več dvombe. To delo je že tako daleč napredovalo, da je dobra polovica Poznanskega „nemška“. Že l. 1848 so prišli s Poznanskega k nemškemu narodnemu zboru fanatični nemčurji. Veliko vojvodstvo Poznansko, kakor tudi vojvodstvo Prusko se je prištevalo že takrat k zedinjeni Nemčiji, ki se je imela stvoriti, dasi obe te deželi niste spadali k nemški zvezi. Nemški

prebivalci poznanski so radi volili frankfurtske poslance, in ti so tirjali v Pavelski cerkvi, naj se Poznansko privteli Nemčiji, v vsih svojih govorih kažoč grozno nestrpljivost in silno sovraštvo proti Poljakom. Tudi Poljaci so volili tedaj v Frankfurt, toda le iz tega namena, da njihovi poslanci oporekajo v Pavelski cerkvi proti priplepljenju Poznanskega k Nemčiji ter Nemce resno opomenijo obljube, ki so jo pred vso Evropo stvorili Poljakom, da se namreč nikdar ne dotaknejo narodne samostanosti velicega vojvodstva Poznanskega.

Posihmal je napredovalo ponemčevanje neprenehoma, ali tudi živelj poljski ni zaostal, dospelši k živejši zavesti se je jel oboroževati k odločni opoziciji. To je pruski vladi tem neprijetniše, ker se je Nemčija, Pruska jej na čelu, v resnici zjediniła, da, celo prelevila se v prusko-nemško cesarstvo. Toda to še ni zadosti; poljski in sploh slovanski živelj čedalje mogočnejše buta ob nemško poslopje in to posebno na Poznanskem in Pruskem, in še celó Šlesko se dramí. To se zdi pruski vladi grozen zločin in zato kani slovanski živelj do korena uničiti. Nove šolske postave imajo ponemčevalen namen. Glavnim braniteljem narodnosti poljske — duhovnikom — so odvzeli šole poljske in vpliv na-nje. Zdelo se je, da je nesramnost pruska priklopela do vrha ukazavši, naj se poljski dijaki na Poznanskem niti naboženstva ne smejo učiti v materinščini. Toda še večje gorje je zadelo ubogi narod.

Bismark, ko je bil še pruski minister, je dejal poljskim poslancem poznanskim v berlinski zbornici: „Vi niste tu kot Poljaki, nego le kot pruski podložniki!“ To je bilo že dovolj kruto, vendar se je smatralo kot nekaj čisto političnega. V političnem obziru so poljski prebivalci poznanski se ve da Prusje, pruski državni občanje, namreč, da rabimo izraz tudi na Agleškem običajni, podložniki pruskega kralja. Toda knezu Bismarku to več ne zadostuje, odkar je postal cesarski državni kancelar nemški; glavna skrb mu je zdaj, da Poljaki in ostali Slovani na pruski zemlji ne le v političnem smislu so in ostanejo Prusi, temuč da postanejo čim prej tim bolje Nemci.

Pruski poslanški zbornici se je predložil te dni načrt zakona, ki ustanovlja, da bodi obravnavalni jezik uradov, uradnikov, političnih državnih zborov, občinskih in krajnih zastopov na Pruskem v prihodnje jedino le nem-

ščina. Dopisi uradni naj se pišejo le v nemškem jeziku. Tudi matice in cerkvene knjige morajo biti nemške. Nasvet se je oddal po viharji debati, pri kateri so poljski poslanci proti novemu nasilstvu rezo oporekali, posebni komisiji, da ga pretehta; in brez dvoma bode potem sprejet. Tako ravnanje pruske vlade je izraz najbrezobzirnejšega, najokrutnejšega jezikovega terorizma, kateri človeka s tem večim studom navdaja, ker se vse to godi v imenu naroda, ki se ponaša, češ, da je najpravičnejši in najolikejnejši izmed vseh narodov na svetu.

Takovi ubijavski ukazi ne grozé le Poljakom in Slovanom v obče, temveč tudi Dancem v severnem Šlezviku; razen tega je gotovo tudi provedó v novem „rajhslandu“ v Alzaciji in v Loreni, kjer pruska diktatura zatira francoske prebivalce. Nova postava dovoljeva le jedno, politično važno izjemo; ne dotika se namreč prav nič naredbe, poleg ktere se smejo vojakom, nemški neznaočim, vojaška povelja čitati v materinem jeziku.

Ne manje grozni, nego postava sama, so vzroki, ki naj bi vtemeljevali njeno nujnost. Pruski zakonodajalec pripoznava, da „k pojavam, ki nam kažejo vzlasti življenje narodovo, spada v prvi vrsti jezik“. Poleg pravil logike in pravice sledi iz tega pripoznanja, da mora slehrna pravična, človekoljubna država, v kateri prebivajo razni narodi, varovati in gojiti jezik vsacega izmed teh narodov. Pruski zakonodajalec pa sodi ravno naopak. Pravi namreč: „Ker je jezik najvažnejši izraz narodnega življenja, mora država, kateri je narodni tipus pri srci, svoj narodni jezik kot znak jedinstvi v vse javno življenje vvesti“. Kolika budalost! Kakova doslednost! Tedaj mora biti na Pruskem le nemški jezik jedino vladajoč kot „pravi znak“ jedinstvi. Toda tu se ne sme govoriti o „pravem znaku“; vsaj ni res, da bi bila na Pruskem le jedna narodnost. Nemci le delajo tako, da bi se zdelo, kot bi bila samo nemška narodnost ondi. Na Pruskem zamorejo tedaj le Nemci s svojim jezikom narodno življenje objavljati, življenje nenemških narodnosti se ne sme pokazati na beli dan. Pruski je narodnost pri srci, toda le nemška, in zatoraj mora dosledno nenemške narodnosti zadušiti. Grozovit je način, kako se opravičuje ta jezikova krutovlada, rekoč, da Nenemci tvoré neki komaj osmi del vsega prebivalstva pruske države. Ko bi jih tedaj več bilo, bi se morda

kratkočasil; revež enako stori, a gleda, kje dobi kruha. Solnce se potaplja v morje, zadnji žarki jemljejo slovó od mesta. Morje se sveti v krasno-rudeči zlati barvi; mirno je popolnoma, le mali valčki drug družega igraje lové. Neštevilno ladij in ladic se ziblje po njem. Odhajajo pa dohajajo, odvaževaje in dovaževaje mestno gospodo, ki nikdar svoje navade ne popusti.

„Marij“, prične Evdora, na vrtu za zidovjem sedé, tik morskoga brega, „morda je mestu nesreča odšla, morda so Huni namerili kam drugam jo mahitati. Bojé se gotovo mogočnega zidovja, tudi imajo gotovo dobro v spominu udarce, ki so jih na Frigidu od vas dobili po plehah.“

„Evdora mila, ne motimo se. Ravno sedanjí mir in sedanja tihota se mi zdi jako sumljiva. Si li kedaj opazovala naravo pred nevihto? Vse vtihne, nič se ne gane, zrak se pozdeva, da je težak, a polagoma veter začne pihljati, v oblacih po malem gromi, in potem: blisk za bliskom, grom na grom, tresk za treskom. Sreča sicer, da mesto Oglejčanov čuvajo oči našega očeta Menapija. Če bi njega ne

bilo, kdo si ve, da bi Oglejčani kar zopet odpravili s tolikim trdom napravljeno vtrditev mesta. Le glej, kako brezskrbno se kratkočasi oglejska gospoda. Evo ti, kako se igrajo na ladijah, čuj, kak vesel smeh nam na uho doni, koliko šale se sliši. Oj ubogi, bojim se, da vas nenadoma strel iz sladke brezskrbnosti pretrese, bojim se, da v kratkem vaše šale prostor napravijo strašni resnobnosti boja za domovje.“

„Marij, ti si pa vendar prevelik prerok nesreče“, zavrne ga smehljaje se Evdora, „le kri vidiš, morda to, kar želiš? Odkar si pokusil hunsko kri, rad bi je še več prelił. Osveta menda prevlada tvoje srce.“

„Kako slabo me sodiš, kako malo me poznaš“, nevoljen ugovarja Marij, „ne, ne žejam krvi, Bog daj, da bi je nikdar več ne videl teči. Kdor je to enkrat videl, če ni že popolnoma zdíval, ima že zadosti. Tudi maščevanja ni v mojem srcu. Že davno sem odpustil onemu, ki mi je ljubega očeta vsmrtił. Toda če braneč lastno domovje meč potegnem, nikdar nikomur ne bom prizanašal. Na istej zemlji ne moreta posilnik in lastnik gospodovati. Toraj ti ali jaz.“

„Oj prijatelj, zdaj si mi ljub in drag, zdaj, ko si me zagotovil, da si kristijansko dolžnost spolnil, odpustivši sovražniku; vedno, vedno sem se bala, da ti je misel na osveto prevzela srce. In oj, kjer je srd, tam ljubezen ne biva, in če biva, ni prava ljubezen. Prava ljubezen je mirna, ljubezen hoče biti gospodarica celega srca, ni zadovoljna le z malim oddelkom.“

„Vidiš, materi zraven naju sedeči“, opozoruje Marij. „Kako bledí moja mati! Bolj živi za drug svet nego za ta. Še krasnejša se mi zdi, da je vsled žalosti postala, blede polt se krasno podaje črni obleki. Glej, le dve barvi ste na nji, črna obleka, črne oči, črni lasje, ostalo belo kot sneg.“

„Da, res, krasna je tvoja mati, vkljub že precejšnjim letom, še krasnejše pa je njeno srce. Kako me ljubi, kot da bi bila njena hčerka, in moja mati ravno tako, kot bi bila ji sestra.“

„Kaj ni tako? Nisi ti njena hčerka?“

„O Marij, da, pa čas teče tako počasi!“

(Dalje prih.)

vendar nekoliko ozir jemal na-nje in bi se čislale njihove narodne zlastnosti, toda s tako malenkostjo, z osmino, se ne smejo delati izjeme; okoli 4 milijonov duš, t. j. Poljakov, Čehov, Srbov, Litvanov in Dancev, se naj meni nič tebi nič kar raznarodi, t. j. duševno umori. In to se godi v državi, ki se ponaša s tem, da stoji civilizaciji na čelu, da je država „strahu božjega in pobožne praví“.

V jednom obziru pa zasluži gori navedeni zakon vendar-le priznanja. Prav odkritosrčen je, to je njegova solčna stran; brezi ovinkov nam pové, da na Pruskem ni, da bi govoril o ravnopravnosti nenemških narodov z Nemci. Drugje imajo pa jezikovo ravnopravnost, toda — le na papirji.

Cislajtanski ustavaki so nam dokaz, da so tudi v Avstriji ljudje, ki bi radi posnemali prusko tiranstvo. To je dobro, da si zamorejo nenemški narodi avstrijski v svesti biti, da se to, kar je morda na Pruskem mogoče, v Avstriji nikakor provesti ne dá.

Jedini Madjari imajo žalostno slavo, da so napodobili v svoji državi sv. Štepana Pruski v zgled. Da pa to ne bode trajalo, Bog vedi, kako dolgo, to se že zdaj čuti, in bližnja bodočnost obsodi Nemce in Madjare.

Kdo nam bolje reši socijalno vprašanje: liberalizem ali vera?

(Dalje.)

Rekli smo: človek je božja stvar; iz tega razvidimo, da je od Boga odvisen, da ni sam sebi namen, ampak v Bogu, svojem postavodajalcu, svojem neskončnem stvarniku; da ni navezan tolikanj na ta svet, ampak da mora hiteti s svojim neumrljivim duhom k Bogu, ki je njegov nadnaravni konec ali namen. Naše skrbi morajo toraj bolj zadevati dušo, nego slabo, minljivo telo; naše skrbi naj toraj ne bodejo obrnjene na ta svet, ki je nam le dežela potovanja, kjer ni stalnega doma, ker potujemo v pravo domovje, ki nam bo ostalo na veke, kjer nas čaka prava, neskaljena sreča. — Kaj pa naš materialni svet? kaj nas uči, kaj nam ponuja? Njemu je človek le nekaka snov, ki se bolj in bolj lika in premiče, da dospé do največje omike: družega namena niti ne pozna in ga ne more poznati, ker snov in duh se ne strinjata; kar je snov, ne more dati nič duševnega. Toraj je materialistu največja sreča to, da uživa to, kar ima, da uživa življenje; zato pravi: posvečujte se z delom in veseljem; materialist ima tu na zemlji nebesa, ker družih ne more imeti. — Kje more kdo biti vesel; kje more kdo zreti z veselo zavestjo v prihodnost, ako ga tarejo nadloge in stiske, pa ne more spolniti tega, kar mu svetuje materialist, ako nima upanja, da se mu bo kdaj olajšala osoda: ali ne bo moral obupati tak siromak, ker ne pozná nikake višje sreče, nikakega bolj uzvišenega namena, nego posvetno, opoteklivo srečo, nego delo in meseno razveseljevanje? — Vidimo toraj, da je velike važnosti poznati svoj pravi cilj; vse naše življenje je vedna zmota, konec je gotovo pogub, ako nam ni znan namen; „enaki smo krmarju“ kakor govori Ciceron, „ki ne vé, kje je pristanišče, ter jadra tako dolgo, da slednjič žalostno pogine.“ — Zavest, da sem stvar božja, da imam nadnaraven poklic, me navdaja tudi z zavestjo moje velike človeške dostojanosti in kristijanstva. Tu je meja med osobo in rečjo, med delalcem, med močjo. Tu spozna bogatin, da je zaničevani delavec iste vrednosti pred Bogom, da je njegov brat, da ima kot človek tudi pravice, kakor on.

Neenakost v premoženji bôde večino in jo hujska proti bogatinom, kakor bi si bili bogatini krivično prisvojili to, kar imajo, in večkrat imajo tudi prav: vendar to še ni pravilno in zbog tega še nimajo pravice, vsem imetnikom očitati tatvine, krivice, goljufije; taki zopet ne vedo, da spada imetje v red človeške družbe, kajti človek potrebuje, da se telesno in duševno razvija, zunanjih pomočkov; treba mu hrane, obleke, stanovanja, pomočkov za poduk in omiko. Ker pa ima pravico, da se smé hraniti, da sme živeti, da se sme razvijati, ima tudi naravno pravico, da si pridobi premoženja, da si varuje in brani svoje imetje. Pri tem pa je treba pomisliti, da nimajo in ne morejo vsi imeti enake pravice do vseh reči, kajti ako imajo vsi pravico do vsega, prav za prav nihče nima pravice do kake reči; toraj je tudi skupnost premoženja nasprotna božjej naredbi in vendar jo zahtevajo komunisti ter kriče, da se godi krivica, ako nimajo vsi vsega. Kje bi bil na tak način red v družbi? Kdo bi potem delal, kar je vendar potrebno, ako bi vsak imel premoženje!

Vsak razumen človek spozna tudi, da je treba različnih stanov, ki prevzamejo izvršenje raznovrstnih opravkov na naravnem, telesnem ali na duševnem polji; delo se mora razdeliti med stanove. Vsi stanovi pa ne morejo imeti enako velikega premoženja; kajti, ako bi imeli vsi enako veliko, bi se imetje posameznega kmalo skršilo, ako bi se ljudstvo pomnožilo, da bi se komaj hranil, kaj pa še le potem, ko bi skrbel za druge potrebe? Narava sama že toraj zahteva, da imajo nekteri več, drugi menj premoženja; da so delavci in gospodje, bogatini in nepremožni: gospodje in služabniki, ker tako se ohrani red. — Prazno je toraj govorjenje onih kričarjev, ki hočejo odpraviti vse premoženje, vse stanove, ter nadomestiti enakost vseh v vsem. Ali pa bi spolnili tudi, kar obečajo sedaj: enakost vseh? Poglejmo, kaj so storili puntarji v preteklem veku, ko so imeli v rokah svojo oblast! Ali ni bila strašna anarhija, ali se ni godila strašna krivica? Kri onih so prelivali, katerim so obečali enakost, bratinstvo, prostost! Ali se niso godile same nepostavnosti? In zakaj? Ker ni bilo več postav, ker ni bilo več pravice, ker so močje „krvi“ imeli oblast, katero so vzeli kralju. Ali je res, kar je rekel šuntar Rousseau: „Postava je prinesla slabemu okove, močnemu moč?“ Ali ni bilo ravno narobe: ali ne varuje ravno postava slabega napadov hudobnega? Kdo pa daje postav? Kdo pa razsojuje pravico? Kralji — vladarji! In tem je spodkoppal Rousseau veljavo, katerim bi jo imel braniti in prisojevati. „Bodite pokorni zavoljo Boga kralju ... poglavarjem ... ker tako je božja volja.“

Kdor hoče priti za menoj, naj zatajuje samega sebe, vzame svoj križ ter gre za menoj. To so besede našega božjega učitelja, ki nam jih priporoča, da bi nas spodbudil, da ga nasledujemo na njegovem težavnem potu do zveličanja; toda božji Rešenik ni imel samo besedi v ustih, ampak dajal nam je ves čas svojega božjega življenja lepe, velikanske zgled zatajevanja, bojevanja, premagovanja. On, ki je bil kralj nebes in zemlje, kteremu bi nikoli ne bilo treba trpeti, ni pričel svojega življenja v raji ali v kraljevi palači, kakor so pričakovali Judje; marveč rodil se je v ubožnem hlevci na polji, ker mu niso privoščili stanovanja med ljudmi; kralj vseh kraljev mora trpeti pomanjkanje, se mora skrivati pred krutim trinogom; vse življenje ne sliši nego psovke, poniževanja, zasramovanja; zavistni in krivični nasprotniki obsodili so najbolj nedolžnega k

sramotnej smrti na križ. In vse to rad je trpel, da je le odrešil ubogi, zagrešeni človeški rod ter nam sijajno pokazal, da se le po trnjevi poti pride do svojega namena. Čemu je blagroval božji sin revne, čemu je priporočal revščino, povečeval trpljenje, zatajevanje, pohlevnost, potrpežljivost, ako ni vse to sredstvo in edino sredstvo, osrečiti se tu na zemlji, ako sploh moremo govoriti o kakej sreči v tej solzni dolini? Ali ni to edini lek, ki ozdravlja rane naših pregreh? Vse to bi bilo temno, nerazumljivo, ako bi ne izviralo iz greha in iz npravne in socijalne bolezni človeškega rodú.

(Konec prih.)

Deželni zbori.

Kranjski deželni zbor. Sedma seja 28. t. m. Došlo je več peticij, ki se izročé odsekom. Poročilo deželnega odbora s proračunom deželnega zaklada za leto 1877 se izroči finančnemu odseku v pretres. Dr. Bleiweis poroča v imenu deželnega odbora o napravi kmetijske šole na Dolenjskem in predlaga, naj zbor to poročilo, po katerem se imajo razen ministerske podpore stroški te šole plačati iz deželnega zaklada, na znanje vzame. Baron Apfaltrern stavi predlog, naj bi se poročilo dalo poročevalcu nazaj, češ, da bo šola preveč stala. Zbor pa zavrne njegov nasvet in pritrdi predlogu deželnega odbora.

Poročilo deželnega odbora o stavbi deželne norišnice se izroči finančnemu odseku, poročilo deželnega odbora z načrtom dodatne postav k občinskemu redu za Kranjsko o gospodarstvu in računih glede občinskega premoženja pa gospodarskemu odseku, ki se pomnoži za dva uda, dr. Zarnika in dr. Schreya.

Poročilo finančnega odseka o proračunu posilne delavnice za l. 1877, — potem poročilo istega odseka o proračunih bolnišnega, porodnišnega, najdenišnega in norišnega zaklada za l. 1877 se sprejmeta.

Pri poročilu finančnega odseka o razmerah plačevanja stroškov za zdravila in pota ob času kužnih bolozin se vname razgovor med dr. Bleiweisom (glej prvi članek), Dežmanom, ki vali krivdo škode, ktera se kranjski deželi godi po goveji kugi, na „trijalizem“, t. j. na hrvaško deželo, — deželnim predsednikom in poročevalcem baronom Apfaltrernom. Glavni zapopadek tega razgovora je na prvi strani. Predsednik je dr. Bleiweisu segel v besdo, rekoč, da njegov govor ne spada sem: ali dr. Bleiweis mu je dokazal nasprotno. Slednjič so bili sprejeti nasveti odseka, da naj dežela se pogaja z državno vlado o tem, da se ji povrnejo stroški, ktere je dozdej deželni zaklad neopravičeno plačeval.

Osmo seja je danes v soboto.

V Štajarskem zboru je Slovencem že znani Moric žl. Kaiserfeld-Blagotinšek 7. marca t. l. pred zbranimi poslanci tožil: „Stvari stojé za nas žalostno, gospodarstvo leze rakovo pot, znamenj pa, da bo boljše, ni videti nikjer; ljudstvo pričakuje, da mu silna bremena zljajšamo, a mi tega storiti ne moremo, marveč prisiljeni smo, da mu naložimo novih in večjih žrtev, ktere zahteva ustava, nove postav in nove nprave.“

Žalostno resnico teh besed starega liberalca in ustavoverca Kaiserfelda potrjujejo neusmiljene številke v tiskanem proračunu za l. 1877. Letos imajo deželnih stroškov 2,845.276 gl., kteri bodo se morali poplačati z 38% naklade na vse neposredne ali direktne dače.

Drugo leto pa bode stroškov 3.006.542 gl. in bo pomanjkleja ali deficita za kakih 800.000 gl. Treba bo tedaj deželno naklado zvišati t. j. dače pomnožiti.

Proračun kaže sledeče deželne stroške: I. deželni zbor stane 12.4000 gl. II. deželna uprava (deželni odbor itd.) 180673 gl. III. policija (šub, žandarji, ječe itd.) 107.321 gl. IV. stroški za steze, vravnavanje rek, potokov itd. 261.737 gl. V. izobraževalni nameni (štipeidije, šole, teater itd.) 905.569 gl. VI. stroški za dobrodelne naprave (najdenišnico, norišnico, bolenišnico itd.) 659.803 gl. VII. priprež ali „voršpan“ 8500 gl. VIII. obresti za stare deželne dolgove 128.464. IX. stroški pri deželnih posestvih (Slatina, Dobrna itd.) 104.250 gl. X. penziji 11.550 gl., sploh vse skupaj 3.006.542 gl. t. j. blizo trikrat več, kakor pred 15 leti ob začetku predrage nam nemško-liberalne-ustavoverne „ere“ ali dobe, in njenega čudovito velikanskega „napredka“ v omiki, svobodi, delanju novih dolgov in nalaganju večjih dač.

Iz tega proračuna se tudi razvidi, da je ljudskih šol sedaj na Štajarskem 886; 33 bo kmalu iz nova priredjenih. Učiteljskih služeb je 1580, med temi je 440 provizoričnih, 283 pa praznih. Okrajni zastopi so hoteli novi šolski postavi brž do djanske veljave pomagati. V ta namen so odpravili staro šolnino in stroške vzeli na okrajno denarnico, to se reče: vrgli so jih na davkarski goldinar; ker pa so stroški pri šoli vedno naraščali, so okrajni zastopi začeli jih prelagnati na deželo. Vsled tega so začele okrajne in deželne naklade strahovito na više vhnjati — samo letos bo dežela morala prevzeti 900.000 gld.

Čeravno pa so okrajni zastopi in dežela prevzeli večji del šolskih stroškov, se vendar posamezne srenje pogrezajo v čedalje večje šolske dolgove. Samo pri štajarskih hranilnicah so razne štajarske srenje si nakopale 340.000 gold. dolgá, ker so denarjev potrebovale za stavljenje novih šol. Blizo toliko so si same naložile in po tem takem je Štajarska v novi šolski dobi kar le za stavljenje novih šolskih poslopij potrošila 680.000 gld. — piše „Slov. Gosp.“

Deželni odbor nastavlja vse šolske stroške tako-le: 1) plača učiteljev 782.000 gld. 2) doklada 130 učiteljem 31.000 gold., 3) nagrada učiteljicam 68.000 gld., 4) stroški za učiteljske knjigarnice 5000 gld., 5) stroški za učiteljske konferencije 9000 gld., 6) stroški, ktere imajo potem krajni šolski sveti poplačati: 240.000 gld., 7) Obresti 10% za najeti denar 340.000 gld., pri stavljenji nekterih novih šol: 34.000 gld., 8) stroški in obresti, vsaj 25%, od stroškov, ktere so si srenje pri šolskih stavbah same naložile, 85.000 gld., 9) štipeidije za učiteljske pripravnike 12.000 gld. Tedaj znašajo vsi tukaj navedeni stroški skupaj 1.266.800 gld., ki se zamorejo pokriti, če se na vse direktne davke naloži 30% naklade. To je silno, a še ni vse! Kajti izmed 1580 učiteljskih služeb je 440 provizoričnih in 283 praznih, ki bodo, enkrat stalno oddane, zahtevale zopet kakih 100.000—200.000 gld. Tudi doklade postajajo vedno večje in svota za penzije bo morala naraščati. V kratkih letih bo 1½ milijona premalo.

Vrh tega pride za šolsko nadzorništvo na štajarsko deželo gotovo kakih 1000.000 gold. stroškov.

Koroški zbor je 29. t. m. končal svoje delovanje in je bil z navadno slovesnostjo sklenjen.

Poreški zbor je 29. t. m. sklenil vladi poslati prošnjo, da bi se v Poreču ustanovila pravna akademija. Proračun deželnega in šolskega zaklada in zemljišne odveze je bil potrjen, tudi se je rešilo več peticij.

Politični pregled.

V Ljubljani, 31. marcija.

Avstrijske dežele.

Dalmatinski c. k. namestnik baron Rodič se je podal v Dubrovnik, kjer z ruskim generalnim konzulom Joninom in turškimi višjimi poveljniki pretresa zadeve jugoslovanskih vstajnikov, zlasti kako bi se beguni spravili domu. Hercegovinski guverner Ali-paša je avstrijskemu spremstvu rekel, da Turčija je pripravljena k vsem žrtvam, da bi se pomirili vstajniki.

Iz Zadra se „P. Ll.“ telegrafuje, da baron Rodič se hoče namestništvu odpovedati. Posredovanje njegovo med Turki in vstajniki je bilo zastoj, in baron Rodič vsled tega ne bi rad prišel ob zaupanje, ki ga je dosedaj pri slovanskih svojih rojakih vžival; raje popusti namestništvo. Te dni se je zopet podal v Cetinje.

Ogerski ministri so se podali 30. t. m. na Dunaj; če ne bo posebnih zaprek, ostanejo do 14. aprila na Dunaju. Tudi nekteri imenitnejši poslanci, kakor Somssich, Bitto pridejo za čas obravnav na Dunaj. Kako se bodo obravnave končale, nihče ne ve, ker vladi še vedno trdite vsaka svojo; zmagala bo tista, ki trdnjše stoji. To pa je jasno, da ministerstvo Tiszovo je veliko trdnjše, kakor Auerspergovo, in da bo prej odletelo sedanje ministerstvo dunajsko kakor pa ogersko.

Vnanje države.

Z jugoslovanskega bojišča se poroča, da obravnave med baronom Rodičem in turškimi pooblaščenci so bile brez vspeha. C. namestnik je hotel vedeti, če bode res vlada turška begunom popravila podrta stanovališča, pa so mu odgovorili, da se bodo begunom vzela vsa posestva, če se v 4 tednih od 24. t. m. naprej brezpogojno ne vrnejo. Če se pa vrnejo, obeta jim vlada do jeseni dati žita, hiše na vladine stroške zopet narediti, za 2 leti odpustiti jim vse davke, desetino pa za eno leto. Pa kristijani tem turškim obljubam nikakor nočejo verjeti. Tudi pomirje, ki so ga Turki zahtevali, se je razbilo, ker vstajniki niso hoteli dovoliti, da bi se med pomirjem z živežem preskrbela turška trdnjava Nikšiče, ki se bo mogla kmalo vdati. — Garibaldi je vstajnikom pisal, da jim hoče preskrbeti nekaj topov, za ktere so ga prosili. — Kakor Francozem!

Srbski minister je vnanjim vladam naznanil, da Srbija nikakor ne misli (?) pričeti vojske s Turčijo in vnanjim vladam se zameriti. Z dosedanjimi vojaškimi naredbami so hoteli le dopolniti vojne in nadomestiti, kar se je zadnja leta zamudilo.

„Nemzeti Hirlap“ pa pravi, da vsem naznanilom o miru ni verjeti, dokler Rusija obeta mir, pa kanone in puške za Srbijo čez Rusko in Rumunsko spravlja v Srbijo. Tudi hoče vlada od srbskih podložnikov na pösodo vzeti 12 milijonov frankov, ker ji vnanji borzijanci nič niso hoteli posoditi.

Gospodlna Markus, ki je bila z Ljubibratičem internirana v Lincu, je te dni ušla in se je z nagličem čez Dunaj in Buda-pešto najbrže odpeljala v Srbijo in je 15. t. m. došla v Beligrad, kjer so jo z veliko navdušenostjo sprejeli. Od ondot se misli nek podati v Bosno.

Ljubibratiča, ki je srbski podložnik, hoče vlada srbska od Avstrije zahtevati nazaj, pa bo težko kaj opravila.

Črnogorska pri velikih vladah protestuje zoper Avstrijo, ki je konfiscirala za Črnogoro naročeno orožje. — Starešinstvo je sklenilo, da se ima vojska s Turki pričeti 24. aprila.

Ruski car se misli za nekaj časa podati na otok Kubo v srednji Ameriki in vladanje med tem časom prepustiti carjeviču, ki se je zadnje leto že veliko in resno pečal z državnimi opravki.

V Rimu je 23. t. m. prefekt Gadda sklenil znanstvene pod varstvom papeževim stoječe konferencije. Dotični ukaz je izdal še minister Bonghi, da bi te slave ne bil prepustil svojemu nasledniku Coppinotu.

Papežu se je 23. t. m. poklonila deputacija 196 katoličanov iz raznih dežel. Avstrijancev je bilo med njimi 42. Vojvoda Des Cars je bral adresno, ktero je deputacija izročila sv. očetu, ki so vizvrstnem govoru zvestim katoličanom priporočali stanovitim biti in ne omahljivim. 24. t. m. so pa sprejeli gospe, ki so bile z deputacijo prišle v Rim in jim francoski govorili o dolžnostih krščanske žene. Preden so se poslovile, podarili so vsakej dragocen spominek.

Francoski škofje so se v Parizu zbrali, da se posvetujejo o vstanovitvi svobodnega vseučilišča v Parizu. Tudi sodijo, da bodo razglasili protest zoper postavni načrt učnega ministra Waddingtona, ki hoče, da bi smela le vlada deliti akademijske dostojnosti. — Mnogo karlističskih vojakov, ki so po mestih francoskih internirani, se noče vrniti na Španjsko. Vlada jih tedaj pošlje na Algirsko, kjer jim bode slobodno naseliti se ali pa vstopiti v vojake.

Izvirni dopisi.

Iz Trsta, 27. marca. (Občni zbor „Edinosti.“) Včeraj popoldne ob 4 uri je bil v Barkolah deseti občni zbor našega pol. društva „Edinost.“ Predsedoval mu je Iv. Dolinar kot najstariši pričujoči odbornik, ker je bil podpredsednik zadržan, predsednik pa ni prišel v zbor, kjer se je imela sklepati njemu zaupnica, vlado je zastopal viši policijski komisar Vidic.

Vdeleževalcev ni bilo sicer mnogo, ker je bilo vreme jako neugodno, vendar z gosti vred je bilo kakih 50 mož pričujočih, med njimi tudi nekteri odlični vnanji narodnjaki. Po prebranem zapisniku zadnjega zbora, ki se je odobril, govoril je k drugej točki dnevnega reda (zaupnica Nabergoju) Ant. Trobec. Povedal in razložil je, kako je državni poslanec Iv. Nabergoj s svojim prepričalnim govorom na Dunaji dosegel, da je zbornica poslancev sprejela njegov predlog, naj se tržaška okolica uvrsti v tretji razred gledé mesnega davka. Ako ta zborov sklep postane postava, bilo bi to okolici v veliko olajšanje, kajti uboga okolica s kmečkim prebivalstvom mora sedaj plačevati od mesa tako visoke davke, kakor mesto, kar se drugje nikjer ne godi; po novej postavi pa bi okoličani plačevali veliko manj. Zato predlaga govornik, naj se drž. poslancu Nabergoju za to možato njegovo potegovanje v korist okolice izreče zahvala in zaupanje ter naj se mu v ta namen izroči spomenica. Zbor je predlog enoglasno sprejel in poslancu Nabergoju so živioklici doneli. Izdelovanje umetnijske spomenice se je izročilo slovenskemu umetniku Šubicu, ki biva sedaj kot vojak v

Trstu. — K tretjei točki je povzel besedo tajnik Dolinar, da reč razjasni: Ko so naši mestni očetje zvedeli, da je na Dunaji poslanska zbornica sprejela okolici koristni predlog Nabergojev, brž so se zbrali v sejo ter naložili odboru, naj stori vse potrebne korake za to, da ta sklep ne obvelja v gosposkej zbornici in da ga ministerstvo ne predloži cesarju v potrjenje. To svoje ravnanje so meščani opravičevali s tem, da mestna blagajnica bi s tako postavo prišla na leto ob milijon gld. dohodkov (glejte, glejte! drugače pa naši mestni modrijani vedno trdijo, da okolica nič ne nese in da je pasivna!) in da bi bila nova določba v škodo ne le mestu, temveč tudi okolici (kdo jim bo poslednje verjel?). Naša skrb pa mora biti obrnjena v to, da storimo vse, kar je treba, da se sklep poslanske zbornice sprejme tudi v gosposkej zbornici in da se predloži njegovemu veličanstvu v potrjenje, zato naj zbor sklene protest proti demonstraciji mestnega svetovalstva in prošnji na dotična mesta v tem oziru. Ko se še načrta prošnji prebereta, sprejme se predlog enoglasno. Vmes je Požar nasvetoval pristavek, naj se okolici tudi druge naklade, na vino itd. zmanjšajo, ali predsednik ga je podučil, da za to zdaj ne gré, ker predlog Nabergoja in sklep poslanske zbornice govori le o mesnem davku. — V četrti vrsti so bili na dnevnem redu posamezni nasveti udov. Požar je stavil toraj nujni predlog, naj društvo „Edinost“ v imenu vse okolice protestuje proti temu, kar namerava skleniti trž. deželni zbor, namreč, da se volilni red prenaredi in da se mesto razširi v škodo okolici. Na to je Trobec reč obširneje razložil in prebral tudi o tem dopis v nekem slovenskem časopisu. Predlog je bil kot nujni takoj enoglasno sprejet in ker se nihče ni več za besedo oglasil, sklenil je na to predsednik zborovanje.

Domače novice.

V Ljubljani, 1. aprila.

(Zasežen) je bil zopet enkrat „Slovincu“ zavoljo vvodnega članka pretresajočega zadnji govor dr. J. Bleiweisa v kranjskem deželnem zboru in to, kar mu je deželni predsednik vit. Widmann odgovoril. Ker nismo mogli napraviti drugega „popravljenega“ natisa, pridamo svojim bralcem danes prilogo.

(Mestne volitve I. razreda) niso se tako srečno končale za nas, kakor one III. razreda. Naši kandidati namreč niso prišli do večine, a dobili so primeroma izdatno število glasov, namreč: Pakič 85, Vilhar 81, Nežman 77 in Peterca 76 glasov. Nasprotni kandidati so bili voljeni: Mahr s 127, dr. Suppantšitsch s 119, dr. Schrey s 116 in Mallitsch s 115 glasovi. Lansko leto smo prišli najvišje do 77 glasov, tedaj smo letos za 8 glasov na boljsem, nasprotniki pa so pridobili le par glasov, dasiravno so vse na noge spravili, kar gre za njimi, dasiravno je več naših volilcev bilo potisnjenih v II. razred in jih nekaj, kateri po davkih v I. razred spadajo, ni dobilo pravice, in dasiravno jih nekaj ni prišlo volit. Če prav tedaj nismo dosegli večine, napredek je vendar na naši strani, zato smemo z izidom volitve tudi v tem razredu zadovoljni biti. Ko bode zapisnik volilcev po pravici popravljen in potrebljen, takrat bomo gotovo tudi v tem razredu zmagali, in to utegne biti že prihodnje leto — vkljub silnemu pritisku in nesramni agitaciji naših nasprotnikov, kakoršna je bila letos. Kakor lansko leto, se je tudi letos pokazalo, da je med volilci nam nasprotna stranka mnogo takih ljudi, ki živijo od nas, pa vendar

z nami ne držijo. Take bo treba obrniti na našo stran. Bolj ko smo Slovenci vsakemu dobre duše, huje nas tlačijo. Zdaj imamo zopet eno leto časa pripravljati se za volitve; porabimo ga dobro! — O veljavnih nemčurških osebah, ki so se pri agitacijah zoper nas posebno skazovale, dasiravno je to za njih visoke službe nepristojno in nespodobno, bi se dalo dosti spregovoriti.

(V II. volilnem razredu) se je od 607 volilcev volitve vdeležilo 307, od katerih je dobil g. Leskovic 306, dr. Keesbacher in dr. Schöppl pa po 305 glasov. Narodnjaki se volitve niso vdeležili, vendar so bili nemčurji v strahu, da bi ne prihruli v zadnjem trenutku in jih vrgli tudi v tem razredu, zato so spravili na noge vse svoje privržence.

(Dr. Arko), sekundarij v tukajšnji deželni bolnišnici, je dobil službo c. k. okrajnega kirurga v Škofji Loki namesto umrlega g. Kadivca. Služba sekundarija je tedaj razpisana.

(„Turškemu listu“) se čudno zdi, da so bili narodnjaki za kandidata v mestni odbor izbrali gg. Peterca in Vilharja. Gosp. Peterca namreč že 5 let sem mesto zaklada s potrebnim prodrom, in g. Vilhar je zastopnik najemnikov mestne dače. „Ker ni upati, piše „Tagblatt“, da bi se gospoda dosedanjemu poslu odpovedala, če postaneta mestna svetovalca, bo jako zanimiva uganjka, kako se bo mestni odbornik Peterca obnašal proti mestnemu najemniku mestnih potrebščin in kako bodo mestni organi mestnega svetovalca dostojno kontrolirali.“ Na to hinavsko vprašanje le to odgovorimo, da imamo ravno med nemčurji še večjo uganjko. Znano je, da veliki german Dežman je kot muzealni varuh deželni vradnik; a ta deželni vradnik je ob enem tudi deželni odbornik, in kot tak sam svoj gospod. Zakaj pa nemčurji v tem primerljeju ne najdejo nobene nasprotja in Dežmanu ne dopovedo, da ni prav, da je kak deželni vradnik kot deželni odbornik svoj lastni kontrolor, da naj tedaj Dežman ostane pri svojih žužkih, tičih in kamnih, odborništvo pa naj prepusti komu drugemu? Pa morda se bodo sedaj, ko muzealni varuh Dežman prosi povikšanje plače, kak nemčur tega nasprotja spomnil, in g. Dežmanu rekel, da naj pusti ali eno ali drugo. Če se pa izmed njih kdo tega ne poprime, naj se pa logike „Tagblattove“ poprimejo narodnjaki in pri povikšanju plače muzealnega varuha reko, da se deželnemu odborniku ne pristuje biti tudi muzealni varuh ter naj to službo podeli kakemu gospodu, ki z deželnim odborom ne bo v nobeni zvezi.

Še bolj čudno je sledeče. Znano je, da je plinova svečava v Ljubljani dražja, kakor po vsih drugih, zlasti bližnjih mestih. Še celó malo mestice Celje ima cenejšo plinovo svečavo. Tedaj plača ljubljansko mesto za to svečavo iz mestne kase po več sto goldinarjev preveč, koliko pa še prebivalci za lastno rabo plina iz svojih žepov! Po vseh drugih mestih so se mestna starihinstva uprla previsoki ceni plina in dosegla nižje tarife, le ljubljankim „rotovžanom“ še ni nikdar prišlo na misel, da je plin v Ljubljani predrag, da bi se tedaj nižji tarifi lahko dosegli. Zakaj se naši „rotovžki“ gospodje nočejo upreti plinovi fabriki? Nemara zato ne, ker je med njimi njih veliko delničarjev te fabrike, ki bi tedaj, ako bi se cena plinove svečave znižala, od svojih delnic vlekli dosti manj dobička? Kako morejo ti vsaj v tem obziru skrbeti za blagor meščanov, ki bolj na svoj žep gledajo! Evo, „Tagblatt“, prilika, da se nad njimi raztogotiš. Vse ti bo radovoljno ploskalo.

Kako skrbje za blagor mesta oni mestni svetovalci, ki so udje znane „Baugesellschaft“, to je obče znano, tedaj tudi „Tagblattu“, ki pa k v vsem tem nepristojnostim ne črhne besedice. Hic Rhodus!

(Slovensko gledišče.) Prihodnjo nedeljo 2. aprila nas čaka jako mikaven večer. Kapelnik „dramatičnega društva“ in ljubljanske čitalnice, dobro znani g. A. Stöckl, bo za svojo benefico spravil na oder izvirno slovensko opereto „Čarovnica“ v dveh dejanjih. Predmet ji je vzel pisatelj g. J. Aléšovec iz domačega življenja na kmetih, g. A. Stöckl pa jo je oblekel v jako prijetno in lepo godbo; opereta ima krepke mešane in moške zборе, lične samo-, dvo- in četverspeve in bo mlademu komponistu gotovo pridobila pripoznanje, zlasti ker se tako marljivo študira, da bo brez dvoma dobro izpeljana. Vrh operete bo vojaška godba svirala še delce družega mladega glasbenega skladatelja, neko overturo g. Avg. Maršaleka; igrala se bo tudi že znana mična burka s petjem „Krojač Fips“, v kateri se g. Kajzel posebno s komiko odlikuje. Zato smo si gotovi, da te mikavne predstave ne bo nihče zamudil, zlasti, ker velja pridnemu g. A. Stöcklmu pokazati zaslužen pripoznanje tudi dejansko. Da se tedajv si ta večer v gledišči vidimo!

(O plesih), ki jih imajo naši liberalci v kazini, „trotz Hirtenbrief und Fastengebott“, kakor pravi „Tagblatt“, „Novice“ prav dobro opomnijo, da so menda le demonstracija liberalne prevzetnosti zoper običaje našega naroda, kteremu je postni čas, čas miru. Bolj pošteno so ravnali Kečvarji, ki so tudi 27. t. m. napravili zabavo, pri kateri ste se igrali dve veseli igri. Po končanih igrah bi se bili nekteri radi zavrtili, kar se pa ni zgodilo, piše dopisnik „Tagblattov“, ker je ravno postni čas in nismo tako brezbožni, kakor bi se nam rado(?) podtikalo.

(Tat) je v sredo 29. marcija večer z mersarsko sekirico ulomil vrata v klet stolnega organista g. Försterja, ter je izpraznil nekaj flaš piva in vina tam hranjenih. Ravno je začel iz deže kopati mast, ko pride dekla po opravlku v klet. Na njeno vprašanje, kaj dela, zgrabi dva velika noža in šine proti dekli, ki mu pa srečno uide. Ta trenutek hoče tudi on porabiti, da bi jo popihal. Pa na ulicah med semeniščem in stolnim farovžem so trije delavci ravno tlak popravljali, ki so predrznega tatu prijeli in povalili na tla ter ga toliko časa držali, da je prišel policaj in ga odpeljal na rotovž.

(Mrtvo truplo) so 29. t. m. zjutraj zlekli pod Ljubljano iz vode in spoznali v njem nekega vžitninskega služabnika, ki je bil vdovec. Ali je po nesreči v vodo padel, ali ga kdo va-njo vrgel, se ne vé.

Razne reči.

— Cesar so v dobre namene darovali: po vodi poškodovanim v Zemunu 1000 gold., v Petrovardinu tudi 1000 gold.; pogorelcem v Lotki na Ogerskem pa 150 gold.

— Bolezen solnograškega nadškota in kardinala pl. Tarnoczy-a se je zopet shujšala, vsled tega so se v stolni cerkvi znova pričele javne molitve za bolnega višjega pastirja.

— Za škofa Senjskega je imenovan prodekan zagrebške teološke fakultete na vseučilišču, dr. Jurij Posilović.

— Duhovske spremembe v lavant. škofiji: Č. g. Blaž Cilenšek pride za kaplana na Sladko goro. — Č. g. Franc Klinec stopi v

časni in ž. g. A. Šerf, župnik v Vseh svetih, v stalni pokoj. — Druga kaplanija na Vranskem ostane začasno izpraznjena.

— Poverjenišvo družbe sv. Mohora v Ljubljani naznanjuje, da kdor je pri njemu kake knjige prejšnjih let naročil, jih lahko dobi, kadar po-nje pride. — Pri tej priliki se tudi opomni, da kdor je zamudil, ali sicer želi kot ud v družbo sv. Mohora stopiti, zamore zaradi posebnih razmer letos še lahko se vpisati.

— Spominek. Bivšemu semenškemu ravnatelju v Trstu, pokojnemu kanoniku Decortiju, postavili so njegovi učenci lep nagrobni spominek dne 16. t. m. z napisom: „Antonio Decorte, canonico theologo ecclesiae cathedralis tergestinae, seminarii dioecesanis rectori, nonis Martii 1875 aetatis suae annorum 56 pie in Domino defuncto, sacerdotes olim ejus alumni cum lacrimis posuere. R. I. P.“

— Vrednika dunajskega „Vaterlanda“ g. Inthal-a, ki je bil pred nekaj časom obsojen na 4 mesece ječe in polovico kazni že dostal, so cesar te dni pomilostili. Zapor g. Inthala bil je jako hud in se mu je še le zadnje dni dovolilo, da je smel imeti lastno hrano. Da se nekoliko vtrdi, podá se za nekaj tednov na Koroško.

— Železnico med Pontebo in Trebižem so že začeli meriti.

— „L. Tagblatt“ v št. 70 poroča, da neka samomorivka, ki si je zavedala, že od 4. februarja t. l. leži na Dobovskem pokopališču pod Kumom nepokopana. Jako dvomimo, da bi bilo to res; ker pa se pri enakih primerljiveh najraje natolcujejo cerkvena predstojništva, če so tudi čisto nedolžna, bi nam bilo jako ljubo o tej reči zvedeti kaj natančnejega, da se „Tagblattu“ odgovori.

Zahvala!

Vsem vrlim narodnim volilcem in agitatorjem, kateri so pripomogli s svojim neutrudljivim delovanjem k sijajni zmagi pri volitvi III. razreda dne 27. marca t. leta in so nevstrašljivo stali v kljub silnemu pritisku nam sovražne stranke za domačo in pravično stvar, kakor tudi ne manj onim, kateri so pri volitvi I. razreda dne 30. marca se obnašali kakor možje, na ktere sme naša slovenska domovina ponosna biti, in da, ako ravno nismo ta dan zmage pridobili, smemo vendar-le veselo upati, ker se zanašamo na stanovitnost naših vrlil rodoljubov, da nam bode tudi v prihodnje v I. razredu solnce zmage zasijalo, izreka svojo najtoplejšo zahvalo

Meščansko-narodni volilni odbor.

Umrli so:

Od 26.—29. marca. Neža Rant, dekla, 66 l., za vodenico. Viljelmina Wawrečka, žena coln. oficijala, 52 l., za spridenjem jeter. Jože Papler, otr. kurjača v plinovi fabr., 10 min., za možg. mrtumom. Marija Zupančič, gostica, 60 l., za oslabljenjem. Ivan Kokalj, mizar, 23 l., za gnjiljem kosti. Marija Snoj, gostica, 76 l., za pljuč. oslabl. Jože Korsika, vrtnarja otr., 8 dni, za krčem v željustih. Marija Ambrožič, dekla, 30 l., za pjl. sušico. Gabrijela Podboršek, delavca otr., 3 tedne, za hožjastjo.

Eksekutivne dražbe.

3. aprila. 2. Jože Tekster-jevo iz Potoške vasi (1670 gl.) v Litiji. — 2. Fidelis Kone-ovo v Kranji. — 1. Jan. Koren-ovo iz Nadleška (1700 gl.) v Ložu. — 1. Jože Tekster-jevo iz Potoške vasi (1980 gl.) v Litiji. — 1. Jan. Prelaz-ovo iz Gorinja (75 gl.) v Postojni. —

4. aprila. 3. Jože Srpan-ovo iz Dolenjega Zemona (2000 gl.). — 3. Ivanke Nič-ovo iz Ipave (2400 gl.). — 3. Jan. Čeligoj-ovo iz Podstenja (1400 gl.). — 1. Jan. Hrovatin-ovo iz Mereč

(720 gl.). — 1. Jan. Mršnik-ovo iz Smerja (2500 gl.). — 1. Martin Penko-vo iz Parij (1400 gl.). — 1. Jan. Vičič-ovo iz Celja (2600 gl.). — 3. Jože Sluga-vo iz Topolca, vse v Bistrici. — 1. Matija Luzer-jevo iz Gabrij (145 gl.) v Novem mestu. — 3. Ant. Tratnik ovih dedičev v Idriji. — 3. Matija Rudman-ovo iz Razelnic. — 1. Mat. Bujak-ovo iz Radoš (1273 gl.), oba v Metliki. — 2. Tone Gršek-ovo iz Sinadol (967 gl.). — 2. Miha Maslo-vo (300 g.). — 2. Miha Hreščak-ovo iz Sinadol (1125 gl.), vse v Senožečah. — 2. M. Jelovčan-ovo (4150 gl.) v Loki. — 1. M. Kuster-jevo iz Viševka (3820 gl.) v Kranji. — 1. Jan. Gril-ovo iz Srednje vasi (731 gl.) v Novem mestu. — 2. Fr. Furlan-ovo iz Vodice (720 gl.) v Ipavi. — 1. Fr. Gutman-ovo iz Mrtoveca (2295 gl.) v Ratečah. —

Štajarske.

3. aprila. Vin. Andrič v Šmarji (3). Jože Drogenik v Nezvišu (3). Juri Jakop 1475 gl. (3). Andrej Aplinc 6273 gl. (3).

4. aprila. Seb. Učnik 1970 gl. (2). J. Lepej v Sl. Bistrici (3).

6. aprila. Karl Lober v Gačniku (3). Juri Kos v Ljubnici (3). Miha Fajs v Šmarji (3). Peter Kogler v Selnici (3). Mart. Črnelič v Pišecah (2). Jernej Bogatin v Božjem (3).

Telegrafične denarne cene 31. marcija.

Papirna renta 65.15 — Srebrna renta 69.50 — 1840letno državno posojilo 109.50 — Bankine akcije 869 — Kreditne akcije 155.25 — London 116.40 — Srebro 101.50 — Ces. kr. cekini 5.46 1/4 — 20Napoleon 9.29 1/4.

Poštni praktikant,

še le 16 let star, dobro izurjen v pošt-nem službovanju in po svojem dosedanem poštarju z najboljšimi spričevali pohvaljen, želi zopet stopiti v službo h kakemu c.k. poštarju. Več o tem se izve pri administraciji „Slovenca“.

(20—1)

Častiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom podpisani v ljudo naznanja, da izdeluje po najnižji ceni raznotere cerkvene paramente:

Kazule z nepravimi francoskimi bortami od 15 do 50 gld., z zlatimi bortami od 50 gld. naprej.
Pluvijale od 38 gld. naprej.
Dalmatike (par) od 46 gld. naprej.
Obhajilne štole od 3 gld., borze pa od 2 gld. 60 kr. naprej.
Bandera, velika, iz svilnatega damasta, stanovitne barve, s podobo in 4 čopi (cofi) od 110 gld., mala pa od 35 gld. naprej.
Baldahine od 48 gld. naprej.
Antependiume za pred sv. Rešnjem telo od 9 gld. 40 kr. naprej.
Velume od 8 gld. naprej.
Mrtvaške prte od 17 gld. 60 kr. naprej.
Birete od 1 gld. 30 kr. do 3 gld.
Pobiralne pušice od 3 gld. naprej.

Tudi naznanjam, da imam za vse te reči domačega in francoskega blaga na izbero in da si bom prizadeval vsa naročila točno in vestno izvrševati. Po sv. Rešnjem Telesu tudi jemljam v popravilo stare poškodovane paramente.

Po želji ž. g. naročnikov oskrbim za bandera tudi križe, zvezde, nosilne palice itd.

Blaž Rasp,

(14—2) izdelovatelj cerkvenih paramentov in cerkvenik (mežnar) stolne cerkve.
(Stanuje v semenškem poslopju hš. št. 283.)

Pravi Wilhelmov

antiartritični antirevmatični
čaj za čiščenje krvi
(čisti krv zoper protin in revmatizem)
je kot
spomladno zdravljenje
edino
gotovo krv čisteče zdravilo.

ker je od
prvih
medicinskih
avtoritet
Evrope

z najboljšim vspehom upotrebjavano bilo.
Ta čaj čisti celi organizem; preišče, kakor nobeno drugo sredstvo, dele celega trupa in odvrne iz njega po notranjem upotrebljanju vse nečiste za bolezni nabrane reči; tudi je učinek gotovo vstrajajoč.

Temeljito ozdravljenje protina, revmatizma, otročjih žil in zastaranih trdovratnih bolezni, vedno gnojčih se ran, kakor vseh spuščajev pri spolnih boleznih in po koži, mozolov po telesu ali po licu, lišajev, sifilitičnih ran.

Posebno ugoden uspeh je imel ta čaj pri zagnetenju jeter in vranice, enako pri zlati žili, zlatenci, silnem bolenju po čutnicah, kitah in udih, potem pri tiskanju v želodcu, vetrovih, zaporu, scavnih nadlogah, močnenju, moškem oslabljenju, toku pri ženah itd.

Bolezni, kakor bramorji, žlezni otok, ozdravijo naglo in temeljito, ako se pije čaj neprenehljivo, ker on je hladno sredstvo, ki raztopi in žene scavnico. Celi kup spričeval, pripoznavalnih in pohvalnih pisem, ki se terjane zastoj dopišljajo, spričuje resničnost zgorej uvajenih razlogov.

V dokaz rečenega navedemo tukaj vrsto pripoznavalnih pisem:

Gospodu Fr. Wilhelmu, lekarju v Neunkirchenu. Zagorje, 5. aprila 1873.

Prosimo Vas v ljudo, pošljite mi prej ko mogoče po pošt-nem povzetju že enkrat mi poslanega antiartritičnega antirevmatičnega Wilhelmovega kri čistečega čaja. Ob enem Vam moram izreči najtoplejšo zahvalo, ker je že prvi paket moji ženi, ki trpi že več let za trganjem in zamašenjem, zelo pomagal in jo bo, kakor je upati, popolnoma ozdravil, ker sem že vsake baže zdravila poskušal in se ni nobeno tako dobro skazalo. Ves vdani Ernest Zeynard, tovarni uradnik.

Gospodu Fr. Wilhelmu, lekarju v Neunkirchenu. Neutra, 23. aprila 1873.

Več let trpela sem že najstrašnejšo bolezen, trganje, da sem dobila rane na nogah, iz katerih je zelo veliko gnoja izteklo. Stotero hvalo za pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični kri čisteči čaj, katerega mi je Vaša blagorodnost poslala meseca novembra 1872; ona dva paketa čaja sta mi vtolažila bolečine in me popolnoma ozdravila, kar z drugimi zdravili ni bilo mogoče; zato Vam pošljem še enkrat svojo prisrčno zahvalo; ta antiartritični antirevmatični Wilhelmov kri čisteči čaj sem tudi več bolelikom priporočila kot čaj za zdravje. Vam vedno hvaležna Alojzija Döller.

Gospodu Fr. Wilhelmu, lekarju v Neunkirchenu. V Bukureštu, 21. maja 1873.

S pravim Wilhelmovim antiartritičnim antirevmatičnim kri čistečim čajem sem dosegel pri gospej grofni Paracino-vi, ki je z našim dvorom v ozki zvezi in zelo priljubljena, prav ugoden vspeh.

To gospi, ki je prej z-ló trpela za trganjem v nogi, zdaj, kar rabi ta čaj, veliko bolj poredkoma napada ta bolezen in je tudi mnogo manj huda, ko prej. Ker se ta gospa po mojem svetu zdaj zdržuje vina, se nađjam, da jo bom po nepretrgani rabi tega Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega kri čistečega čaja popolnoma ozdravil bolezn. Prepričan o dobrem vspehu bom odslej ta Wilhelmov čaj povsod priporočal.

18—2 Dr. Van Kloger.

Svarimo pred ponarejanjem in sleparijo.

Pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi se dobiva le iz prve mednarodne fabrikacije Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchenu pri Dunaji ali v mojih po časnikih navedenih zalogah.

Zavitek v 8 obrokov razdeljen, po predpisu zdravnika pripravljen, s podukom v različnih jezicah 1 gld., posebej za kolek in zavoj 10 kr.

Na ugodnost p. n. občinstva ima Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi tudi: V Ljubljani Peter Lasnik; v Kranji lekar K. Šavnik; v Postojni, Jožef Kupferschmid; v Gorici lekar Franzoni; v Novem mestu Dom. Ricoli; v Metliki lekar Alf. Matter; v Beljaku Matevž Fürst; v Celji Baumbach in Franc Rauscher; v Mariboru Alois Quandest; v Celovcu C. Clementschitsch; v Prassbergu Tribuc; v Varaždinu lekar dr. Kalterju, lekarju.